

Jaro je tady – nastupuje sezóna pylových alergií

Ano, dalo by se to takto říci, protože se začátkem jara přicházejí i alergie na pyly jarních stromů a následně na pyly trav. V posledních letech jsme mohli pozorovat dva zcela rozdílné průběhy jarní alergické sezóny. Když je zima mírná, jaro začíná již v únoru, takže od konce ledna se můžeme v alergologických ambulancích setkat s pacienty s alergickými projevy na sliznicích spojivek a nosu (tzv. alergickou rinokonjunktivitidu). Tyto časné jarní potíže jsou vyvolány pyly, které se uvolňují z jehnědů lísky a olše a postupně v období dubna a května se přidávají pyly břízy. V letošním roce však pořádná zima začala později, ale protáhla se přes celý březen a nechce připustit jaro k vládě. Pyly lísky a olše se tak vzhledem ke chladnému počasí při vyvolání alergických potíží tolik neuplatní a alergici na tyto pyly mají klidnější sezónu.

Méně zkušené pacienti často udávají, že jejich potíže způsobují hlavně kvetoucí „kočičky“ a následně pak hlavně pampelišky. Ve velké většině případů to není pravda. V přírodě je to zařízeno totiž tak, že rostliny, které kvetou nápadnými květy, mají těžká a lepivá pylová zrna, která se přichytávají na chloupky na těle hmyzu. To znamená, že tyto rostliny jsou závislé hlavně na přenosu svého pylu hmyzem, který svými nápadnými květy lákají. Nenápadné rostlinky, které by žádný hmyz nepřilákaly, mají pylová zrna lehoučká a jsou roznášena vzduchem. A právě tato lehoučká zrnka od nenápadných rostlin jsou nejvýznamnějšími alergeny. Ostatně kolik z nás si všimne, že kvete olše, líska nebo habr, které jsou hlavními alergeny na začátku jara. Každý si však všimne krásně kvetoucích „kočiček“ vrby-jívky, která není žádným významným alergenem. Stejně tak si lidé všimnou kvetoucích pampelišek, ale nikdo si již nevšimne nenápadné a všudypřítomné trávy. A jen odborník dovede rozlišit, že to není obyčejná tráva, ale že jsou tady druhy – lipnice, bojínek, jílek, psárka, srha a mnoho dalších, které jsou nejvýznamnějšími alergeny naší zeměpisné oblasti v období od května až do konce léta.

Alergie jsou velmi významným zdravotním, ale i sociálním a společenským problémem. Lidé na alergie neumírají tak často jako na nádory či kardiovaskulární nemoci, ale alergické choroby značně zneprůjemňují život ve škole, v práci, omezují pacienty v jejich společenském životě a jejich léčba stojí společnost značně finanční prostředky. Poslední vědecké studie prokazují, že vrozenou dispozici ke vzniku alergického onemocnění v sobě nese 60 % všech lidí, přičemž v průběhu života se v současné době působením okolního prostředí projevuje alergickým onemocněním již 25 % všech lidí. Nárůst alergických onemocnění je jednoznačně spojen se změnami životními podmínkami. Okolní ovzduší – vzduch, který dýcháme, který působí na sliznice a kůži – dráždí naše sliznice spojivek, nosu, středních a dolních dýchacích cest. Je to způsobeno zvýšenou koncentrací agresivních látek v ovzduší ze zplodin automobilových motorů, z emisí průmyslových podniků, ale i zvýšeným obsahem agresivních pylů plevelů z neošetřovaných zaplevelených ploch kolem sídlišť nebo příměstských rumisek. Dochází ke zhoršování celkového zdravotního stavu obyvatel (obezita, kouření, nedostatek relaxace, odpočinku, nedostatečné doléčování banálních nachlazení, nedostatek pohybových aktivit u dětí i dospělých), klesá přirozená obranyschopnost sliznic a na takovém terénu se pak mnohem snadněji uplatňují alergeny ze zevního prostředí, které by jinak zdravému organismu nezpůsobily žádné potíže. Agresivní chemické sloučeniny ze vzduchu, ale i z potravin mohou dokonce narušovat a měnit náš genofond. Takže za nárůst alergických onemocnění si vlastně můžeme sami poškodováním okolního životního prostředí, sebepoškozováním opakovanými stresy, nesprávnou výživou a životosprávou za cenu civilizačních vymožeností (cestami přeplněnými automobily, pohodlím a tloušťkami u televize, rychlostravováním ve fast-foodech a dalšími „vymoženostmi“). Na druhé straně však umíme vyvíjet nové léky a léčebné postupy, kterými dokážeme alergie tlumit, zmírňovat, a to alergikům umožňuje se opět věnovat uvedeným vymoženostem, takže v této souvislosti můžeme pozorovat nový příběh koloběhu současného života.

Alergologické problematice je věnována i část tohoto „jarního“ čísla, takže přeji hodnotné čtení a krásné jaro s alergiemi pod dokonalou kontrolou.

V Olomouci 24. 3. 2013

doc. MUDr. Jaromír Bystroň, CSc.

doc. MUDr. Jaromír Bystroň, CSc.

Oddělení alergologie a klinické imunologie FN

Třída Svornosti 14, 779 00 Olomouc

jaromir.bystron@tiscali.cz